

Slimme verdienmodellen in de akkerbouw

Online bijeenkomst Deltaplan Biodiversiteitsherstel

17 Maart | Auteursnaam

Welkom en agenda

Ondertitel

1. Opening

	(Margo Meijerink)
1. Onderzoek Slimme verdienmodellen in de akkerbouw	(Coen van Ruiten)
2. Het verdienmodel: direct en indirect belonen	(Mark Manshanden)
3. Verwaarden biodiversiteitsherstel met de BMA	(Virag Szijarto)

4. Verhalen uit de praktijk

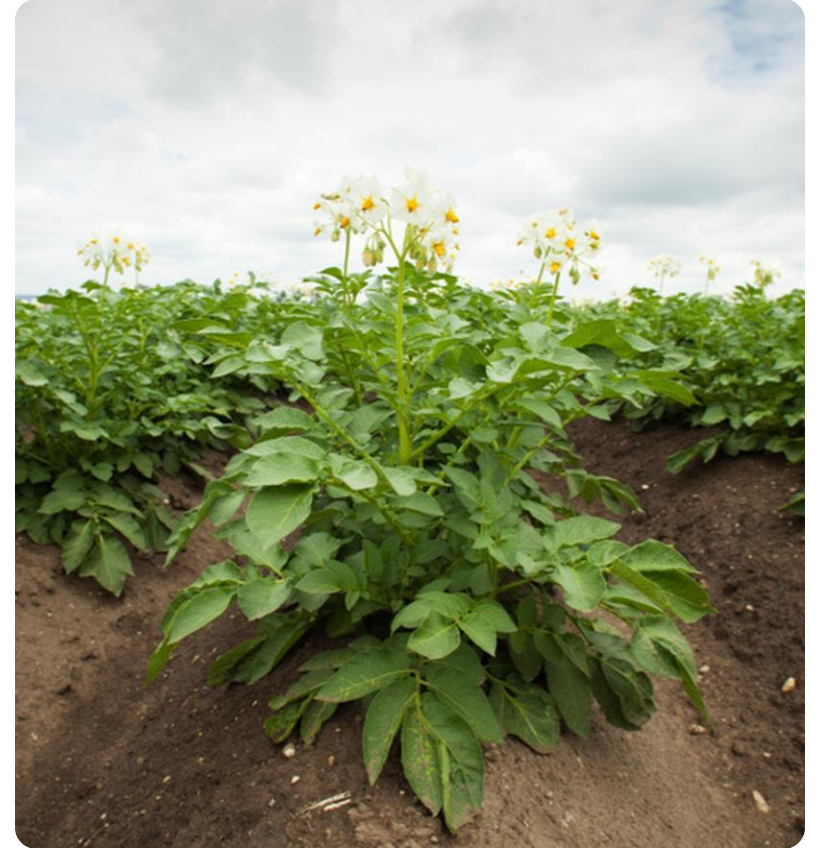
5. BO-akkerbouw implementatie BMA en biodiversiteit	(Rita Poppe)
6. Casus Eiwitboeren van Nederland	(Henk Janknegt)
7. Q&A, discussie en afronden	

Context onderzoek Biodiversiteitsherstel

Onderzoek en gewassen

- Eiwit
- Aardappelen

Wat zijn verdienmodellen

Verdienmodel

'de manier waarop een bedrijf, organisatie, of een collectief haar geld verdient..'
(Van Wassenauer et al 2022)

..en breder: ook de kosten en ontwikkelmogelijkheden worden meegenomen
(Polman en Jongeneel 2020)

PPS slimme verdienmodellen in de akkerbouw

Auteurs: Nico Polman, Amber Kuipers, Femke Meulman, Sophie Galema, Mark Manshanden.

Inleiding

- Achtergrond
- Aanpak
- Casussen

Kennisinventarisatie

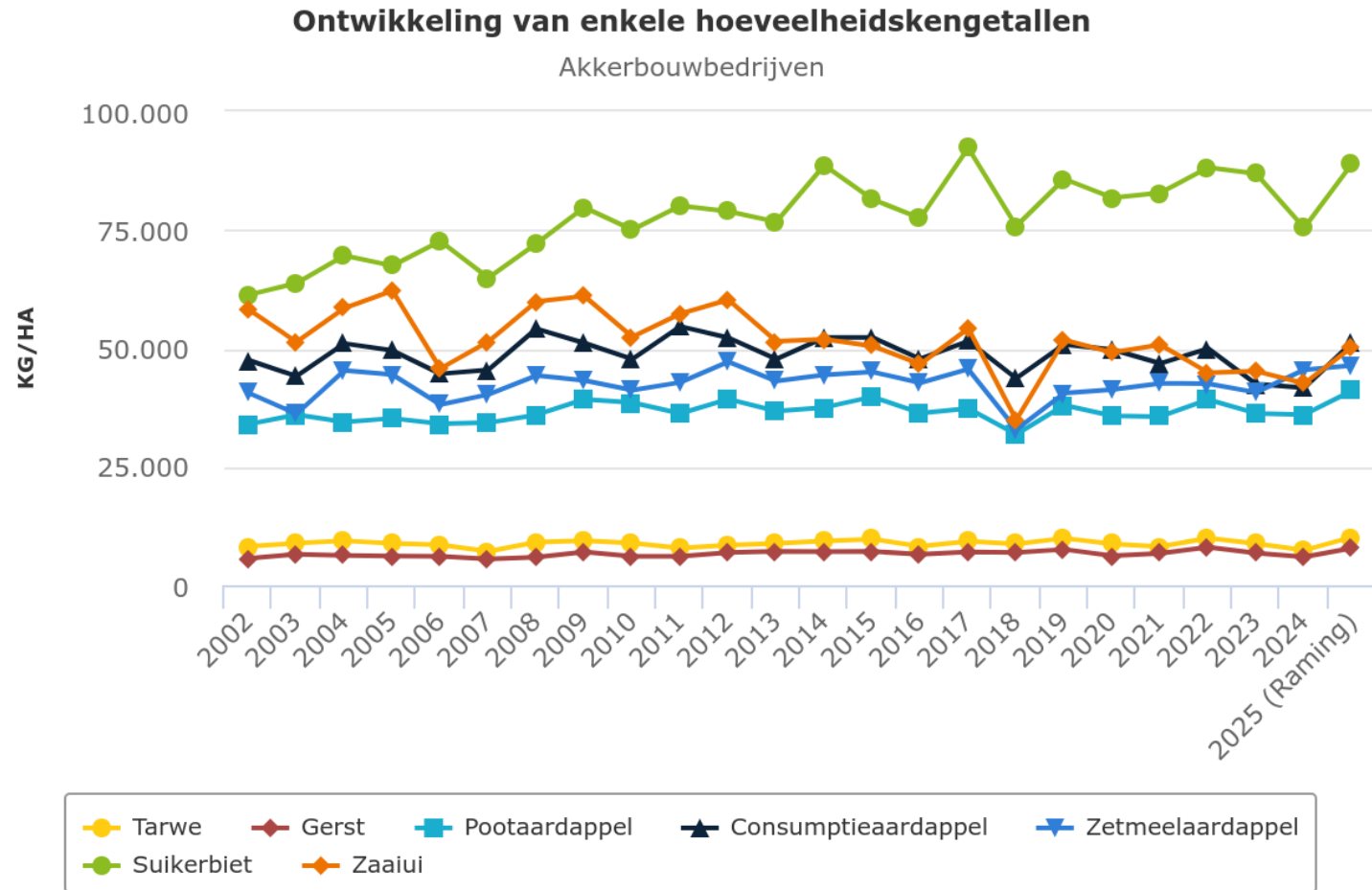
- Verdienmodellen
- Randvoorwaarden transitie
- Duurzaamheidsambities
- SWOT-analyse eiwitgewassen

Casussen

- Mogelijke ontwikkelpaden

De onvoorspelbaarheid van werken met de natuur

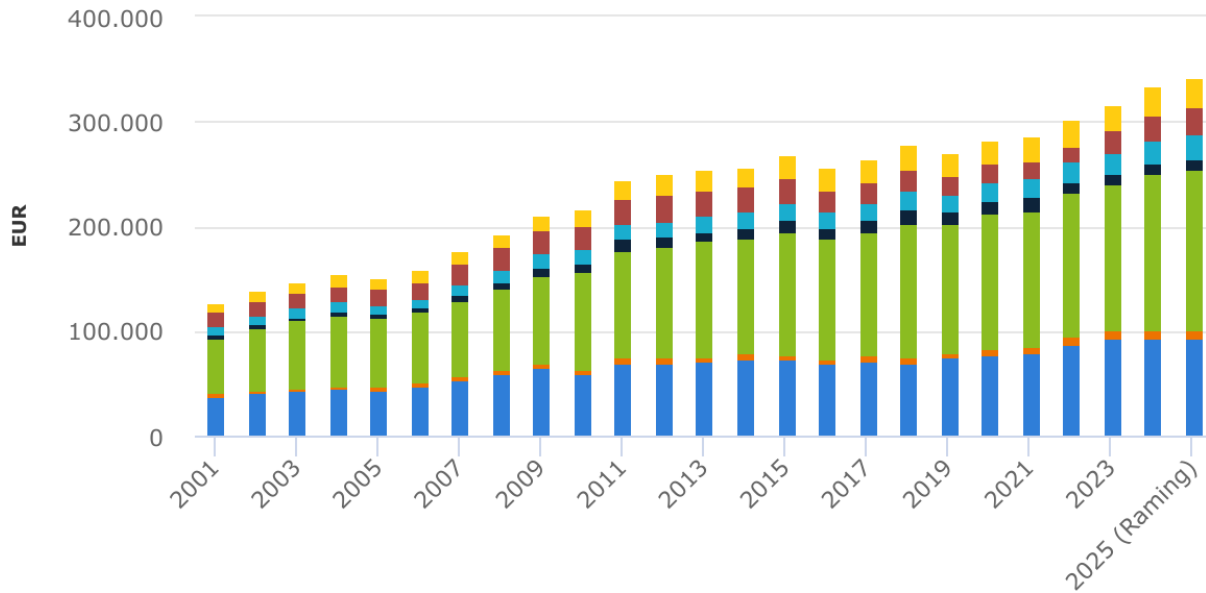

Bron: Bedrijveninformatienet.

Opbrengsten en kosten

Ontwikkeling gemiddelde kosten per bedrijf

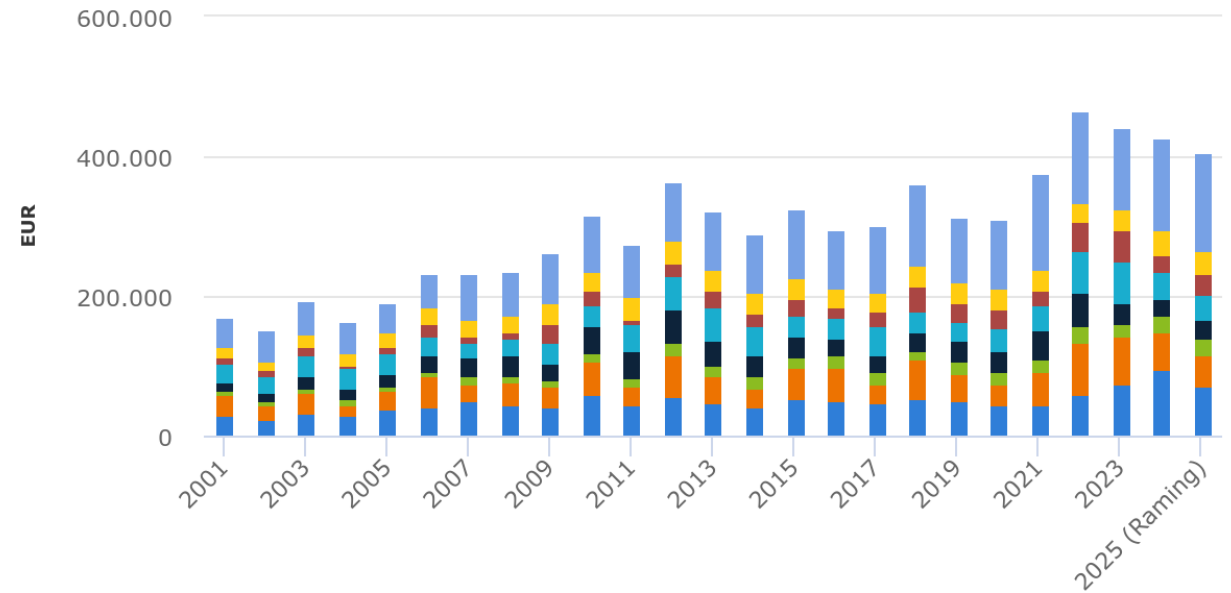
Akkerbouwbedrijven

Bron: Bedrijveninformatienet.

Ontwikkeling gemiddelde opbrengsten per bedrijf

Akkerbouwbedrijven

Bron: Bedrijveninformatienet.

Het gemiddelde inkomen

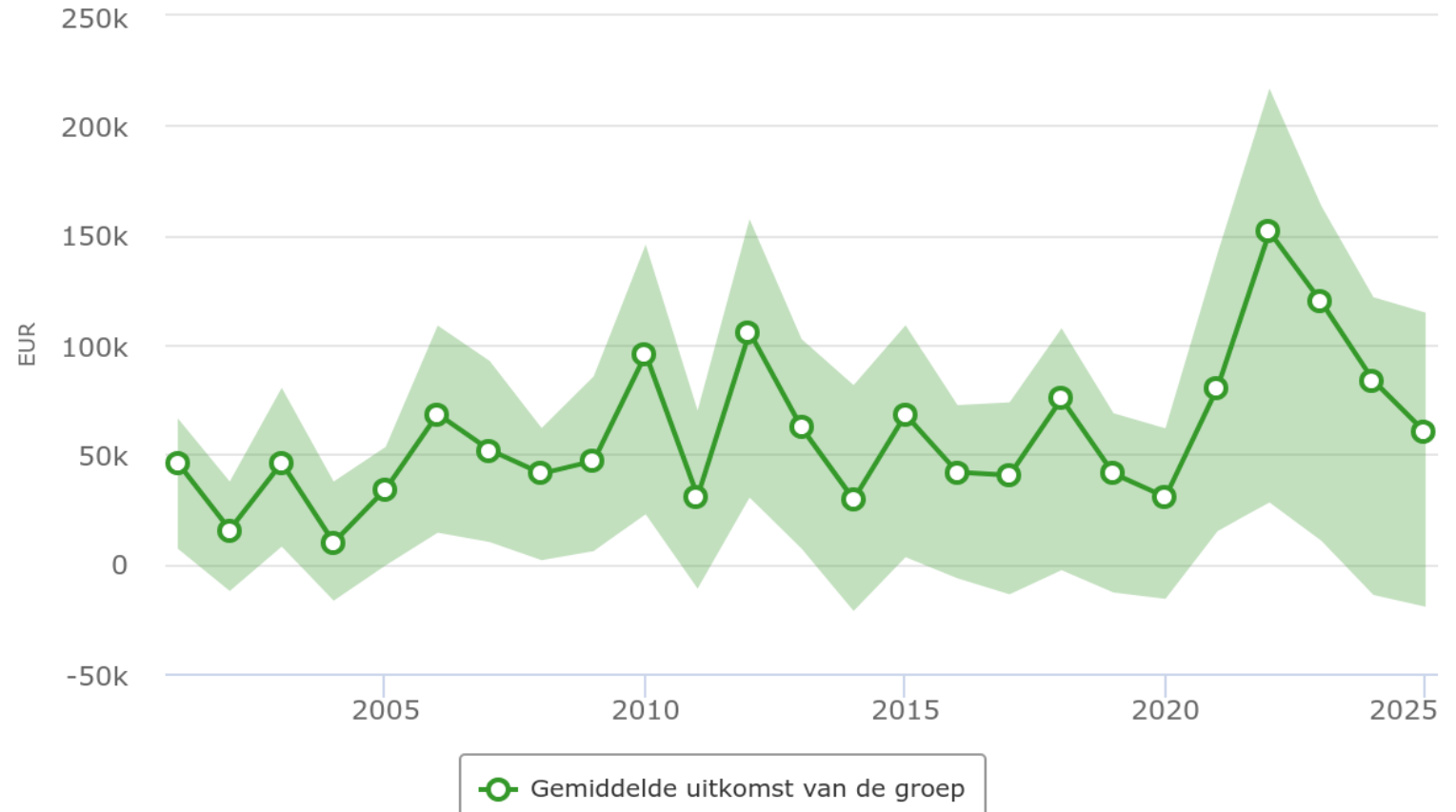
De gemiddeld boer bestaat niet

- Per onbetaald meewerkend familielid (AJE). De eigen uren zijn dus niet uitbetaald
- Gemiddeld 61 Ha
- Mogelijkheden:
 - De eigen uren niet rekenen
 - Vervangingsinvesteringen beperken

Met gevolgen van dien

Ontwikkeling en spreiding van inkomen uit bedrijf per onbetaalde aje

Akkerbouwbedrijven

Bron: Bedrijveninformatienet.

Maatschappelijke druk

Grote uitdagingen

Groot potentieel voor de oplossing

Gewasbescherming

Waterkwaliteit

Bodemkwaliteit

Landgebruik

Co2-voetafdruk

Landgebruik, 2024

Landgebruik

- Agrarisch gras
- Mais
- Akker-/tuintbouw
- Glastuinbouw
- Hoogstamboomgaarden
- Bloembollen
- Bos, bomen en natuurlijk terrein
- Water
- Stedelijk gebied
- Infrastructuur
- Bebouwing in buitengebied
- Overig grondgebruik
- Boomkwekerijen
- Fruïtkwekerijen

Bron: WUR

WUR/sep25
www.clo.nl/nl220503

Naar een toekomstbestendig verdienmodel

Kosten verlagen:

- De eigen uren niet rekenen
- Vervangingsinvesteringen beperken
- **Efficiëntie**

In de realiteit stijgen de kosten

- **Duurzaamheid inspanningen**
- Grond
- Arbeid

Ontwikkelmogelijkheden:

- Vergunningen
- Grond
- Risico's

Opbrengsten verhogen:

- Meer produceren
- Beter prijs

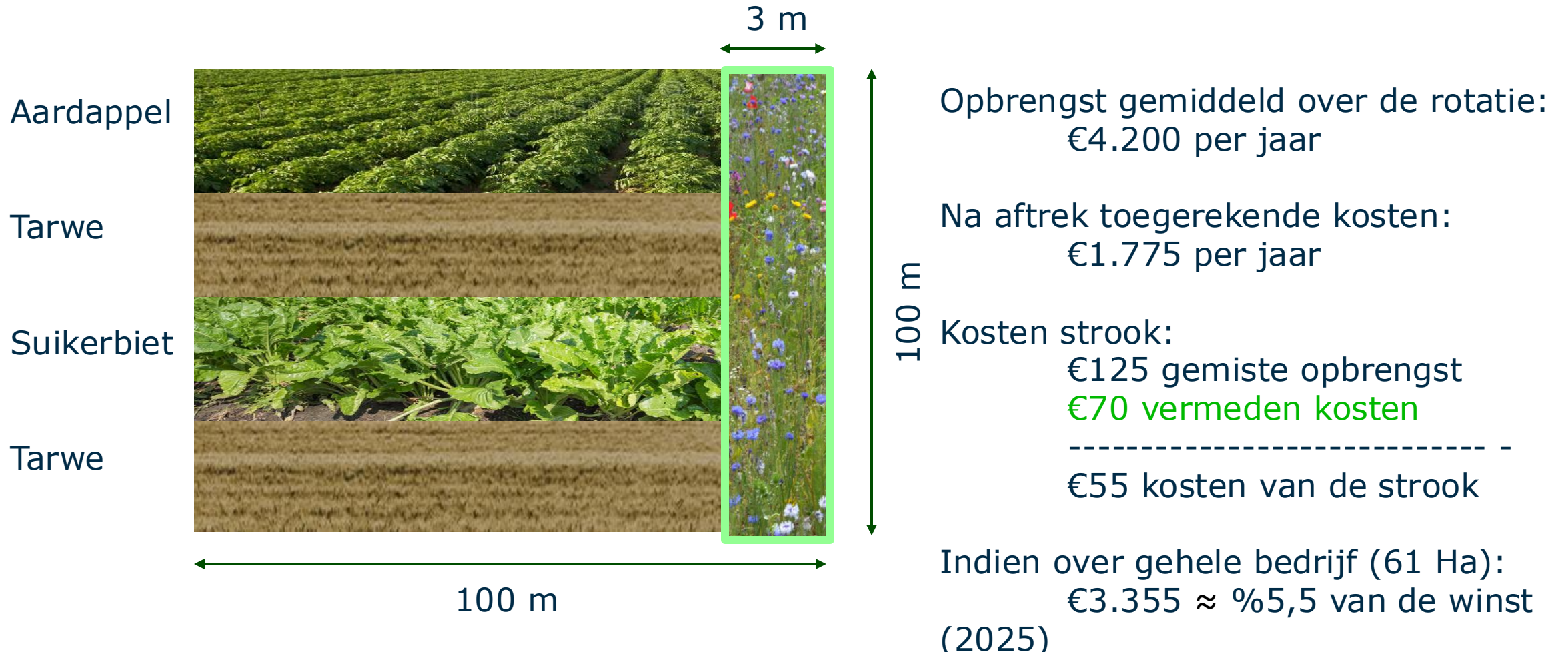
Maar ook:

- **Ecosysteemdiensten**
- Meer waarde toevoegen

Voorbeeld: kosten van een biodiversiteit strook

Waarom is verwaarding nodig?

Voorbeeld: kosten van een extensiever bouwplan

Waarom is verwaarding nodig?

Opbrengst gemiddeld over de rotatie (1 op 4):

€4.200 per jaar

Na aftrek toegerekende kosten:

€1.775 per jaar

Opbrengst gemiddeld over de rotatie (1 op 5):

€3.740 per jaar

Na aftrek toegerekende kosten:

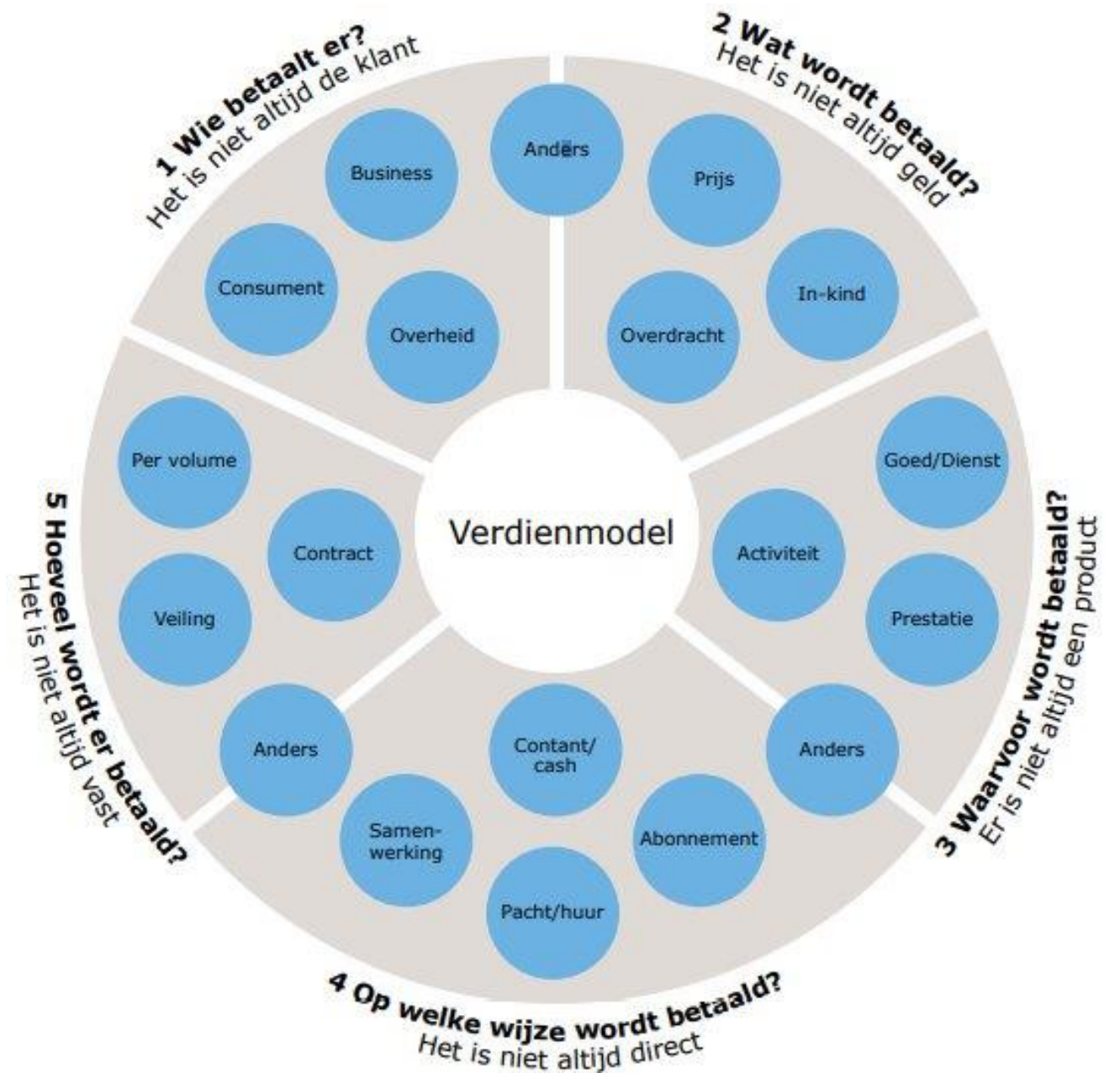
€1.580 per jaar

Indien over gehele bedrijf (61 Ha):
€11.895 \approx %19 van de winst (2025)

Verwaarden

1. Wie?
2. Wat?
3. Waarvoor?
4. Op welke wijze?
5. Hoeveel?

Mogelijke verdienmodellen gelinkt aan de BMA

? **Hoofdvraag:** Welke mogelijkheden hebben de ketenpartijen om met behulp van de BiodiversiteitsMonitor Akkerbouw (BMA) tot verwaarding van duurzamere akkerbouw te komen?

Doel: Ketenwijd nadenken over:

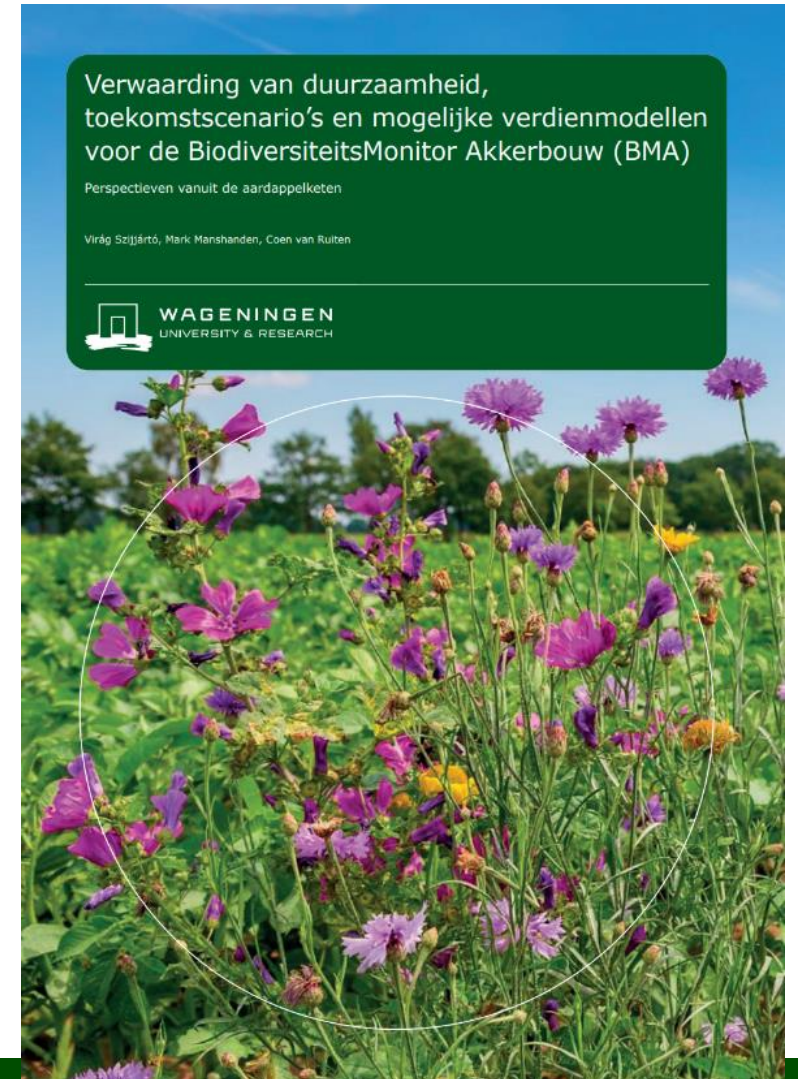
- Huidige beloningen duurzaamheidsinspanningen
- Mogelijk verdienmodel voor de BMA
- Toekomstperspectief en hindernissen

Methodiek:

- Interviews:
17 gesprekken
- Workshop:
12 deelnemers

1. Welke waarde creëert de BMA en voor wie?
2. Manieren van verwaarden
3. De weg naar implementatie

1. Welke waarde creëert de BMA en voor wie?

Telers en
koepelorganisaties

- Efficiëntie en lage kosten
 - Efficiëntie en duurzaamheid koppelen (bijv. minder gewasbescherming)
- Inspanningen en resultaten zichtbaar
 - Waardering, **'license to produce'**

Verwerkers (bijv. Farm
Frites, Aviko)

- Zichtbaar dat ze aan hoge duurzaamheidseisen voldoen
- **Leverings- en inkoopzekerheid**
 - Risico's omlaag, bodem- en waterproblemen

Afnemers (bijv.
McDonalds, Ekomenu)

- Bewijsbare claims over biodiversiteit
 - Consumenten: reputatie, imago
 - Handhavers: scope 3-emissies

Overheidsorganisaties
(provincies en
Rijksoverheid)

- Eenduidig en transparant systeem richting klimaat- en natuurdoelen

Consumenten/burgers

- Gezond voedsel & bodem, schone omgeving

Banken

- Risicoreductie en langetermijnwaarde landbouwgrond
 - KPIs die iets zeggen over **toekomstbestendigheid**

2. Manieren van verwaarden

Via de markt (private stromen):

- **Ketenbeloningen vanuit verwerkers:** verwerkers zoals McCain of HAK betalen een meerprijs, lange termijn contracten
- **Meerprijs via retail:** waardering via true cost-modellen;
- **Directe meerprijs vanuit consumenten:** via directe verkoop en korte ketens of nichemarkten die biodiversiteit financieel waarderen;
- **Niet-monetaire beloningen via financiers:** rentekortingen of toegang tot krediet of grond op basis van KPI's;
- **Innovatieve inkomstenstromen via het bedrijfsleven:** bv. Payment for Ecosystem Services (PES) of CO₂-, biodiversiteit- en waterkredieten.

Via de overheid (publieke stromen):

- **Beloning voor prestaties:** agrarische en projectsubsidies, coregelingen en gebiedsgerichte betalingen, zoals uit het ANLb
- **Vrijstellingen:** toegang tot grond, mogelijkheid om een kleiner aandeel rustgewassen te hoeven telen, etc.;
- **Waterquota's via waterschappen:** naar Duits voorbeeld; belasting geheven op het gebruik van water, activiteiten die het water vervuilen.

	Veredelaar / Pootgoed	Teler	Cooperatie	Verwerker	Retailer	Consument	Lokale overheid	Nationale overheid	Anderen (service providers, NGOs, etc.)	
1. Wie betaalt er ?			☑			☑	☑	☑	- EU - Bank	
2. Wat wordt er betaald?			Hogere prijs	Hogere prijs	Hogere prijs	- Hogere prijs - Hogere belasting	- Subsidies - Beloning - Ontheffing - Vrijstelling	- Subsidies - Beloning - Ontheffing - Vrijstelling	- Subsidie - Korting	
3. Waarvoor wordt betaald?	Partij afhankelijke streefwaarde uit BM Kennis, data, inzicht									
		Betere efficiëncie		Leveringszekerheid	Leveringszekerheid					
4. Op welke wijze/vorm?	Contract							Wettelijke verplichting	Wettelijke verplichting	- GLB - Rentekorting
5. Hoeveel wordt er betaald?			Hogere prijs per product (nader te bepalen)			Standaard aardappel prijs omhoog in supermarkt (geen apart label)				
				Per ha	Per ton					

3. Richting implementatie

